

L-EWWEL SENA

MALTI

HIN: SAGHTEJN

Isem: _____

Klassi: _____

Istruzzjonijiet lill-istudenti:

1. Wieġeb il-mistoqsijiet kollha kif mitlub/a.
2. Ortografija, punteġġjatura, sintassi, ideat u preżentazzjoni tajbin jgħinuk biex tikseb riżultati aħjar.

GHALL-UŻU TAL-GHALLIEMA

SKEMA TA' MARKI

Mistoqsija	A	B	C	D	E	F(i)	F(ii)	G	TOTAL
Marki	7	25	5	8	8	12	15	20	100
Marki tal-istudent/a									

KUMMENTI

SILTA GHALL-ISTHARRIĠ

Aqra sewwa s-silta u wieġeb il-mistoqsijiet.

Ingawdu Saħħitna

Studji varji dwar it-tfal juru li matul is-snin, f'Malta, il-problema tal-ħxuna żdiedet. Minn studju li sar dan l-aħħar instab li tfal ta' ħames snin u nofs diġà qegħdin ibatu mill-ħxuna. Aktar ma jgħaddi żmien, il-ħxuna twassal għal ċerti kundizzjonijiet bħalma huma l-pressjoni għolja u d-dijabete. Il-konsegwenzi tal-ħxuna jafu jkunu serji għaliex din tista' tikkawża wkoll mard bħal puplesija jew attakki tal-qalb. (par. 1)

Importanti għalhekk li niehdu ħsieb saħħitna billi nieklu tajjeb u nagħmlu eżerċizzju fiziku. Ma ninsewx iżda, li ż-żgħażaġh li qegħdin jikbru, ikunu mimlijin enerġija u jżidu fl-aptit. Importanti li dawn iż-żgħażaġh iżommu f'moħħhom li fid-dieta tagħhom idahhlu l-frott, il-ħaxix u l-ikel li jkun fih il-proteini waqt li ma jridux jieħdu ikel b'ħafna xaħam u zokkor. (par. 2)

Il-ħadid huwa fost il-minerali bżonnjużi għas-saħħa u dan jinstab fil-laħam aħmar u fil-ħut u huwa importanti li jittiekel ta' spiss. Ikel ieħor li jgħin 'il-bniedem iżomm f'saħħtu huwa r-ross l-ismar, il-ħobż u ċ-ċereali li jittieħdu waqt il-kolazzjon ta' filgħodu. Laring, lumi, tadam u patata wkoll huma meħtieġa għas-saħħa. (par. 3)

Min-naħa l-oħra wiehed ma tridx taqagħlu żaqqu għal ħafna hlewwiet bħal kejkijiet, gallettini u xarbiet mimlija zokkor. Lanqas ma huwa tajjeb li jittiekle ħafna *chips*, *burgers* u ikel moqli. (par. 4)

Għalhekk, jekk wiehed irid jevita l-ħxuna, id-dieta bbilanċjata fl-ikel żgur hija r-riċetta biex hu jidher fl-aqwa tiegħu. (par. 5)

(Addattament minn kitbiet differenti)

A. FEHIM IT-TEST

(7 marki)

1. Minn fejn nafu li f'Malta l-problema tal-ħxuna żdiedet?

_____ (1)

2. Semmi tnejn mill-kundizzjonijiet jew mardiet li jistgħu jkunu kkawżati mill-ħxuna.

_____ (2)

3. X'iridu jiftakru ż-żgħażaġh dwar id-dieta?

(2)

4. Barra ikel ieħor, x'inhu meħtieġ ukoll għas-saħħa?

(1)

5. Mir-raba' paragrafu ikteb frażi li turi ikel hażin għas-saħħa.

(1)

B. GHARFIEN IL-LINGWA

(25 marka)

(i) ANALIŻI TESTWALI

6. Mill-ewwel paragrafu ikteb il-frażi li turi li l-istudju dwar il-hxuna m'ilux hafna li sar. _____

(1)

7. *Importanti għalhekk li nieħdu hsieb saħħitna.* (par. 2) Għal min qiegħed jirreferi l-pronom **na** fil-kelma *saħħitna*? _____

(1)

8. *Ma ninsewx iżda* (par. 2) turi:

importanza

☐

nuqqas ta' importanza

☐

(1)

9. Ikteb it-tliet kelmiet mit-tieni paragrafu li juru xi haġa ta' ġid li nistgħu naghmlu għal saħħitna barra l-ikel tajjeb li għandna nieklu.

(1)

10. Mir-raba' paragrafu ikteb il-frażi li turi rabta bejn it-tielet u r-raba' paragrafu.

(1)

(ii) LESSIKU/VOKABULARJU

11. Sib mis-silta kelma jew frażi li tfisser l-istess:

a) jiftakru (par. 2) - _____

(1)

b) bżonnjużi (par. 3) - _____

(1)

12. Fisser:

a) *ma tridx taqagħlu żaqqu* (par. 4) _____

(1)

b) *jevita* (par. 5) _____

(1)

(iii) **SINTASSI/SENTENZA**

13. Erga' ikteb is-sentenza tal-ħames paragrafu billi tkompli:

Id-dieta bbilanċjata fl-ikel żgur _____

_____ (2)

(iv) **GRAMMATIKA U MORFOLOĠIJA**

Wieġeb skont kif mitlub.

(14-il marka)

(Il-kitbiet li huma fil-korsiv ittiedu minn *Oħroġ Il-Għerf – Grammatika Bil-Livelli – 1*)

14. Minn dawn li ġejjin, ikteb il-kelma li tibda bil-vokali tal-lehen:

importanti, interessanti, infittxu, incident - _____ (1)

15. Għid f'liema hsejjes qegħdin jinbidlu l-konsonanti ta' tipa skura.

*Il-qronfol biss kien iħobb id-dellijiet sbieħ u koroh ta' fuq wiċċu.***bb** jinbidlu f' _____ s tinbidel f' _____ (2)

16. Imla l-vojt bl-artiklu.

Biex nifhmu aħjar _____ grajja li ġejja rridu, qabel xejn, induru dawra _____ dwejra ta' Kuncett u oħtha. (2)

17. Liema huwa l-verb ewlieni u liema huwa l-verb imnissel?

It-tifel laqat il-mejda u kisser il-platti.

verb ewlieni - _____ verb imnissel - _____ (2)

18. Imla l-vojt skont il-parentesi.

Hadd ma seta' _____ (verb dghajjef minn w-q-f) lir-raġel milli _____ (verb shih minn ghamel) dan. (2)

19. Erga' ikteb is-sentenza billi tuża l-kliem:
- li kieku*

M'iniex se ndaħħal karożza ġdida għax m'għandix flus.

Li kieku kelli _____ (1)

20. Imla l-vojt skont il-parentesi.

Ix-xbejba kienet tbakkar filgħodu _____ (n-d-f fl-Imperfett) u _____ (għ-t-j fl-Imperfett) daqqa ta' id lin-nisa l-oħra. (2)

21. a) Nissel nom verbali minn: kellem - _____

b) Nissel nom astratt minn: tfal - _____ (2)

Č. L-ASPETT SIMBOLIKU FL-ISFOND LINGWISTIKU POPOLAR

Qwiel – Alla, Tama u Sabar

1. Irriga l-qawl li ma jaqbilx mal-oħrajn.
 - a) Alla jagħlaq bieb u jiftaħ mija.
 - b) Alla jsebbah, Alla jibgħat.
 - c) Alla min jagħtih haġa u 'l min jagħtih oħra.
 - d) Min jgħix bit-tama jmut bil-piena.
2. Ikteb il-kliem tajjeb biex tkompli l-qawl.
 - a) Bis-sabar u _____ kolloxx jaasal fit-tmiem. (biż-żmien, bil-hin, bil-jiem)
 - b) Il-bniedem sa toħroġ ruħu _____. (ma jiqafx jaħdem, ma jaqtax qalbu, ma jaqtax nifsu)

Idjomi – Il-Kuluri, Ħin u Żmien

Aghzel l-idjoma t-tajba u imla l-vojt.

3. Bil-qatgħa li ħa sar _____. (aħmar nar, iswed faħam, isfar mewt)
4. M'għandux mument kwiet għaliex _____ dejjem sejjer. (il-lejla qabel għada, il-lejl daħal, lej u nhar)

D. HILJET FIL-MALTI KOMUNIKATTIV

(8 marki)

F'madwar hamsin kelma ikteb ittra lill-habib/a tieghek biex tghidlu/tghidilha bil-pjanijiet tieghek ghall-vaganzi tas-sajf. Ikteb fejn suppost l-indirizz tieghek li huwa: 24, Triq l-Imqadef, Bugibba BĠB 1204

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

E. TIFTIX - TRAWWIM KULTURALI - FOLKLOR

Aghzel drawwa li fittixt dwarha għall-proġett u aġti tagħrif f'madwar hamsin kelma.

[illegible]

F. (i) LETTERATURA - NADRIET 1

(12-il marka)

Wiegeb **A, B, C**

BJUDA ta' Dun Karm

A. Aqra u wiegeb IVA jew LE

(4 marki)

Rajtek filgħodu tidhak qalb il-ħdura
Ta' ġnien ifuħ, fuq ġilju u ġizimin,
Safja bla nikta, u fuqek dik il-ħmura
Li tixgħel fit-twelid tax-xemx ħanina.

IVA

LE

1. *Bjuda* huwa sunett Petrarkjan.
2. Is-sunett Petrarkjan fih erbatax-il vers imqassma f'żewġ kwartini u żewġ terzini.
3. Fis-silta li qrajt, il-poeta juża personifikazzjoni.
4. Tul il-poeżija Dun Karm jara l-bjuda wkoll f'wiċċ ta' tarbija.

B. F'madwar ghoxrin kelma irrakkonta l-ġrajja ta' San Frangisk kif jghidha Ġuże` Delia fil-poeżija *San Frangisk u l-Gamem*. (4 mark)

Ċ. Aktar Nadriet Poetiċi

(4 marki)

distanza ta' Tarċisju Zarb, *Il-Ħerza* ta' Marjanu Vella, *Dik Mewġa!* ta' Anastasju Cuschieri, *Raġal Twelidi* ta' Karmenu Vassallo, *Xita* ta' Mary Meylak.

F'madwar ghoxrin kelma ikteb dwar dak li xtaq jghidilna/tghidilna l-kittieb/a f'**wahda** mill-poeżiji.

Il-poeżija - _____ ta' _____

F. (ii) LETTERATURA - PROŻA

(15-il marka)

Aghzel bejn **A** u **B** u ikteb fl-ispazju pprovdut fuq wara.

(5 marki)

A. Stejjer tal-Linka – Sedqa

L-istorja ta' Jo, Buzzy, Jason Grima

Aghzel karattru minnhom u irrakkonta l-istorja tiegħu/tagħha f'madwar tletin kelma.

JEW

B. Stejjer Minn Tarf Ir-Rahal ta' Ġorġ Borg

Is-Santa taċ-Ċikwejra, In-Niżla tal-Ganċ, Il-Ħamiem tal-Barumbara

Aghżel storja wahda u f'madwar tletin kelma ikteb dwarha.

Ċ. Meta Jaqa' ċ-Ċpar ta' Trevor Żahra

(10 marki)

F'madwar sittin kelma ikteb dwar l-esperjenza tal-ħbieb meta ċ-ċpar ħadhom fil-passat.

Ġ. KOMPONIMENT

(20 marka)

Ikteb madwar 150 kelma dwar **WIEHED** minn dawn. (Ikteb fuq karta oħra.)

1. Mort għand il-ħabib/a għall-festa tar-raħal tiegħu/tagħha u ... (kompli)
2. Jiena l-kelb ta' Tania. Irrakkonta.
3. Wasalt fl-aħħar tal-ewwel sena skolastika. Ikteb dwar x'għoġbok l-iżjed fl-iskola matul din is-sena.
4. Dak li beħsiebni nagħmel matul is-sajf.
5. Hriġt mal-ħbieb tiegħi.